

## A KRIMINALISZTIKA MINT TANTÁRGY: A PROBLÉMA-, FELFEDEZÉS- ÉS PROJEKTALAPÚ TANULÁS KÍVÁNALMA

### 1. Bevezetés

Addig a predikcióig, hogy a kriminalisztika tudományterület, gyakorlat és tantárgy is egyben, az érintettek (azaz azok, akik kriminalisztikával foglalkoznak) általában még döntően egyet értenek. Amikor azonban már az a kérdés, hogy hol is helyezkedik el ez a tudományterület a tudományok rendszerében, vagy miként műveljük, illetve hogyan oktassuk, már élénk vitára számíthat a gyanútlan kérdező. Ennek számos oka van. Az egyik, hogy az oly sokszor emlegetett C.S.I. hatás bizony a kriminalisztikával – ha csak parciálisan is, de – kapcsolatba került szakembereket is elérte. C.S.I. hatás alatt itt a klasszikus, eredeti definíciót értem, miszerint „[a] tévéműsoroknak köszönhetően, az esküdtszékek tagjai meg vannak róla győződve, hogy mindent tudnak a kriminalisztika tudományáról. Tévesen. Ez a tévedésük viszont hatással van az ügyek kimenetelére.”<sup>1</sup> Azaz – kiterjesztően értelmezve – a helyszínelő sorozatok nem csak a laikus esküdtekben meglévő limitált (döntési) kompetenciát képesek csalóka módon felnagytítani.

A másik ok egyszerűen a nézőpontok különbözőségéből ered. A matematikából ismerjük, hogy a téergeometriai formák különböző pontból szemlélve más alakot mutatnak. Egy gúla például alulról nézve tűnhet négyzetnek, oldalról, a palástja felől pedig háromszögnek. Ahhoz, hogy felismerjük, hogy gúla, szükségünk van a 3 dimenziós látásra. (Persze ez sem elég, hiszen ahhoz, hogy ezt megfelelően *interpretálni* is tudjuk, kellene a megelőző geometriai ismeretek. Értsd: tudjuk, hogy amit látunk, az gúla.) Így akár természetes is lehet tehát, hogy másképp (saját szemüvegén át) látja a kriminalisztikát a nyomozó, a bíró, a bűnügyi technikus, vagy a botanikus szakértő.

Végül, harmadik okként azzal is szembe kell néznünk, hogy a kriminalisztika 125 éves múltja (Hans Gross munkásságától számítottnan) és ismeretanyaga különböző iskolák, műhelyek és – ebből következően – különböző ide vonatkozó elméletek létrejöttéhez vezetett. Ezzel nincs is baj, hiszen adott területen, országban, történelmi korban más és más lehet a kriminalisztika jogi keretrendszere, abba való beágyazódása, vagy tudományos kapcsolódása. Problémát jelenthet viszont, ha mást gondolunk a kriminalisztika sarokköveinek két szomszédos egyetemi épületben, vagy éppen az ügyészségen és a rendőrségen.

A tanulmányom célja nem egy új – esetleg jobb – definíció keresése, vagy holmi tautológiai elmélkedés. Szándékaim szerint egy reflexió az elmúlt évtized tudományos fejlődésére, valamint a bűnözésben és bűnüldözésben bekövetkezett azon változásokra, amelyek nyomot képeztek a kriminalisztika (nyomhordozó) felületén. Ezt a visszatükröződést pedig a kriminalisztika oktatásának mikéntjén keresztül kívánom megtenni, őszintén bemutatva azokat a sikereket és nehézségeket is, amelyeket 2015-2019

---

<sup>1</sup> Ramsland, Katherine: *The C.S.I. Effect*. Berkley Boulevard Books, New York, 2006. xiv. o.

között, a Nemzeti Közszerzői Egyetem Rendészettudományi Kar Kriminológiai Intézetének rövid regnálása alatt megéltünk.

## 2. Néhány gondolat a kriminológikáról

Egy klasszikus, tömör definícióból kiindulva: a kriminológia a bűnüldözés tudománya. Ha ezt a tételt kibontjuk, rögtön szembeötlő, hogy adva van egyszer egy jogilag szigorúan behatárolt cselekvéssor, illetőleg ennek a cselekvéssornak egy empirikusan, sok esetben kísérleti módszerekkel megalapozott, szerteágazó, ámde rendszerezett ismerethalmaza. A cselekvéssor középpontjában a megismerés és a bizonyítás állnak, az azonosítók és az azonosítandók szinergizmusában. Innen pedig már csak egy apró kis lépés, hogy a modern kriminológikát egy olyan, jogi keretek között funkcionáló, jogalkalmazási célú tudományos megismerésnek fogjuk fel, ahol ez a megismerés a kriminológia alapkérdéseinek a kor tudományos ismereteit visszatükröző megválaszolását jelenti.<sup>2</sup> A jól működő kriminológia természetesen túlmutat a nyomozás sikeressé tételén. A megismerés és bizonyítás büntetőeljárásbeli hatékonyságának növekedése – közvetett módon – bűnmegelőzési eredményeket generál, kihat a büntetésekre, formálja magát a bűnelkövetőt és az elkövetési módszereket is.

Más megközelítésben, ha a kriminológikát a múlt megismerésének egy speciális változataként fogadjuk el, a kriminológia nem más, mint az információ szerzés művészete.<sup>3</sup> Ennek érdekében (sokszor kusza) bejelentéseket fogadunk és ellenőrzünk, helyszínt szemlélünk, kihallgatunk, szembesítünk és felismerésre bemutatunk, hogy csak néhány lehetőséget említek a kriminológia eszköztárából. A módszerek egy jelentős részében emberek próbálnak emberektől releváns információkat szerezni egy addig ismeretlen, vagy alig ismert, de az információ forrás által vélhetően látott, megélt, vagy elkövetett eseményről. Rendőrök kérdeznak, hogy aztán leírják azt, amit a kérdeztől a kérdésre válaszolt; képeket mutatnak, vagy idézgetnek fel, hogy aztán írásos jegyzőkönyvbe rögzítsék a választ. A terhelt (vagy a tanú) memóriájában kutakodnak a metakommunikáció árulkodó jeleit figyelve, hogy a kapott információ valóságtartalmát ellenőrizzék; vagy akár az aktuális mentális állapotot kihasználva „lecsapnak” azért, hogy az önvédő psziché burkának repedésein át kicsalogassák a múlt megtörtént, vagy „csak” megélt eseményeit. A kapott verbális, nem-verbális információ pedig természetesen nem csupán transzformálódik és mutálódik (akár többször is), mielőtt a papírra (számítógépbe) kerül, hanem átáramolva a kérdező (rendőr, ügyész, bíró) dekódereiben, nyomot hagy annak szubjektumán is. Ez pedig – jó esetben – tapasztalatot ad, megerősít, vagy önkritikára készítet, motivál és kreatívabbá tesz a következő feladat elvégzésekor.

A kriminológiai munka során (képet, történet, eseménysort, elkövetői profilt stb.) alkotunk. Leírtam már korábban, hogy a gondolati rekonstrukció és konstrukció elemei egymást váltogatva és kiegészítve hasznosulnak a felderítés, vizsgálat és bizonyítás során.<sup>4</sup> Rengeteg absztrakcióra, logikai műveletre van szükség ahhoz, hogy a nyomozás befejezésekor „valóságghű” tényállás szerepeljen a vádiratban. Ez a kreativitás tesz képessé felfedezni azokat a nyomokat, amelyek megfelelő feltárása, előhívása, biztosítása (vagy

<sup>2</sup> Angyal Miklós: A kriminológiai megismerés, avagy a kriminológia megismerése. In: Fenyvesi Csaba – Herke Csongor (szerk.): A munkát nem lehet eltitkolni – Tiszteletkötet Tremmel Flórián professzor emeritus 75. születésnapjára; PTE ÁJK, Pécs, 2016. 9-13. o.

<sup>3</sup> Itt a művészet átvitt értelemben, mint átlagon felüli, nem megszokott, sikeres tevékenység értendő.

<sup>4</sup> Angyal Miklós: A kriminológiai gondolkodás – újratöltve. Belügyi Szemle, 2019/3, 18-33. o.

éppen a nyomok hiánya) segíthet a bűncselekmény rekonstrukciójában. Ez lesz az a felismerés, ami alapján megtaláljuk a kérdéses személyeket, vagy észrevesszük azokat az összefüggéseket, amik aztán újabb nyomokhoz vezetnek. És így haladunk egyre előre (vagy inkább – kronológiailag – hátrafelé), színesítve és részletgazdagabbá téve a múlt megtörtént eseményeinek jogilag releváns reprezentációját.

A kriminalista váltakozva használja távcsövét és mikroszkópját, amikor a múltba tekint. Nem csak a múlt részleteit akarja megismerni, hanem azt is látni akarja, ami egyébként láthatatlan. Láthatatlan, mert túl apró, vagy nem látható, mert nagyságát tekintve látható lenne ugyan, de az emberi szem optikai tulajdonságai nem teszik lehetővé vizuális érzékelését. Sokszor azonban az optika sem elég, segítségül kell hívni a fizika mellett a kémiát, vagy a biológiát is, hogy „képet kapjunk” valamiről, vagy annak releváns tulajdonságáról. A daktiloszkópiai nyomelőhívó porok, a ciánakrilát, a fluoreszcens festékek használata mellett ilyenkor előkerülnek a kromatográfok, spektrométerek, hogy aztán statisztikai valószínűségeket számítva különféle modelleket alkossunk. A rekonstruált eseménysor és a valóság viszonya pedig – ahogy egyre több módszert, eszközt használunk, és egyre bonyolultabb számításokat végzünk – végül komoly kihívás elé állítja a döntéshozókat.

### 3. A kriminalisztika oktatásszemponturn felosztása

A fentiekből kiviláglik, hogy a modern kriminalisztika széleskörű, interdiszciplináris ismereteket igényel. Talán nem véletlen, hogy maga a kriminalisztikai gondolkodás is külön entitásként szerepel a szakirodalomban. Az „ideális” kriminalista megfelelő jogi, rendészeti és kriminalisztikai ismeretekkel rendelkezik, motivált, érzelmileg stabil és stressztűrő, magas intellektuális, kognitív, valamint kommunikációs képességekkel bír, kreatív, és alkalmas a gyors, helyes és felelősségteljes döntéshozatalra.

A kriminalisztika oktatása során tehát fontos lenne, hogy olyan alapkompétencia készlettel rendelkező hallgatók képzését kezdjük meg, akik a szakmai kompetenciák bővítése és mélyítése révén sikeres nyomozók (ügyészek, védők, bírák stb.) lehetnek. A másik releváns feltétel, hogy olyan modern oktatási módszereket használjunk, amelyek elősegítik és fejlesztik az említett problémamegoldó gondolkodást. Végül a tananyag összeállításánál és átadásánál figyelemmel kell lenni a kriminalisztika sokrétűségére, a természettudományok kiemelt szerepére, az elméleti, jogi- és rendőrszakmai ismeretek szükségességére, valamint a gyakorlati módszertanok készségszintű elsajátítására is. Mindez nem egyszerű feladat, hiszen – jó esetben – kreatív, „tudásszomjas” hallgatók figyelmét kell fenntartanunk és szomjukat folyamatosan csillapítanunk.

Ha ezt a széles és színes tananyag-palettát vizsgáljuk, rögtön szembe tűnhet, hogy alapvetően különböző módszertant igénylő ismeretek átadása szerepel benne. Értelemszerűen másfajta megközelítést igényel a tételes jogi tananyag, a hierarchikus felépítettségű, jelentés alapú rendőrszakmai kötelezettség-rendszer, vagy egy életellenes bűncselekmény helyszíni szemléjének módszertana. Úgy vélem, hogy ez a diverzitás folyamatos önképzést, összehangolt csapatmunkát, modern oktatástechnikai és pedagógiai ismereteket, és ezek minél szélesebb körű alkalmazását követeli meg az oktatóktól.

### 3.1. Történet

A kriminalisztika-történet megismertetése révén már az oktatás elején lehetőségünk van felvillantani azokat a társadalmilag determinált törekvéseket, jogi elvárásokat, amelyek a kriminalisztika fejlődésének (a bizonyításnak) a mozgató rugói voltak. A társadalom, a jog ugyanis egyre nagyobb bizonyosságot, kétséget kizáró valószínűséget várt, és vár el a kriminalistáktól. Az „objektív” igazság és/vagy valóság megismerésének igénye pedig újabb és újabb eljárások kifejlesztését, a meglévő módszerek finomítását szükségeltette. A kriminalisztika történetének bemutatása emellett alkalmas a buktatók, a zsákutcák, vagy éppen a hibás elvek és (például az ideológiailag) téves elméletek elemzésére is. Ezáltal az (ön)kritika fontos eszköze, rákényszerít önmagunk-, és a tudomány tévedhetetlenségének mítoszán való elgondolkodásra.

Ha jól tesszük tehát a dolgunk, már az oktatás elején láttatni tudjuk a hallgatókkal azt a sokszínűséget, többször változó jogi és rendvédelmi keretrendszert, egyre szélesedő természettudományos ismeretanyagot és expertizálódást,<sup>5</sup> amelyek felismerése szükséges ahhoz, hogy a hallgatók kellő alázattal (és elszántsággal) tudjanak viszonyulni a kriminalisztika sajátos területéhez.

### 3.2. Elmélet

Az elméleti kriminalisztika olyan általános érvényű tételeket fogalmaz meg, amelyek a kriminalisztika valamennyi területén folyó tevékenységet befolyásolhatják. Feladata a kriminalisztika fogalmának, és tárgyának meghatározása, tudományrendszerbeli helyének és általános módszertanának kijelölése. A kriminalisztika elméleti tételei magukba integrálják (1) a kriminalisztikai azonosítás-elméletet, (2) a kriminalisztikai bizonyítás meghatározó ismérveit (bizonyításelmélet) és (3) a nyomtani ismeretekhez kapcsolódó elméleti kérdéskört (nyomelmélet).

A rendszerváltozást megelőzően a dialektikus materializmus ismeretelmélete szilárd elméleti alapokat adott a hazai (és kelet-európai) kriminalisztikának. „A szocialista kriminalisztika alapvető módszere az anyagi világ jelenségeinek vizsgálata során a materialista dialektika” volt.<sup>6</sup> A múlt megismerésének kriminalisztikai lehetőségét ma már ugyanakkor – nézetünk szerint – „a dialektikus materialista ismeretelmélet és a kognitív megközelítés szintézise jelenti.”<sup>7</sup> A kognitivisták gondolatmenete szerint az emberi viselkedés nem pusztán az adott ingerhelyzet, hanem az ingerre adott interpretáció függvénye. (Ennek megfelelően foglalkozik például a kognitív pszichológia az egyén belső reprezentációinak keletkezésével és jellegével.) Az egyes tudományterületeken (pszichológia, filozófia, nyelvészet, IT és mesterséges intelligencia-kutatás, robotika, idegtudomány stb.) kialakult koncepciók között a közös nevező a modellezés, a modellálás gondolata: a megismerő rendszerek modelleket alakítanak ki, viselkedésüket pedig ezek a belső modellek irányítják. A hasonló elképzelések talaján aztán intenzív dialógus alakult ki a megismerés folyamatát kutató különböző tudományterületek között, létrehozva magát a

<sup>5</sup> Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika tendenciái. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2017. 214. o.

<sup>6</sup> Katona Géza: A nyomok azonosítási vizsgálata a büntetőeljárásban. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1965. 215. o.

<sup>7</sup> Petrétei Dávid – Angyal Miklós: Hol tart ma a kriminalisztika ontogenezise? Magyar Jog, 2018/1. 51-57. o.

megismeréstudományt.<sup>8</sup> Ehhez csatlakozva, a kognitív kriminalisztika mint terminológia egyfajta megközelítés, szemlélet, amely mint fogalmi keret alkalmas lehet arra, hogy tárgyalja a kriminalisztikai megismerés releváns természettudományos alapjait, a megismerés formáit és folyamatát, sémáit és különbözőségeit, valamint annak megosztottságát és hibáit is.

A kriminalisztikaelmélet oktatása során tehát – a felsorolt három kérdéskör mellett – olyan filozófiai (ismeretelméleti), pszichológiai, fiziológiai és jog-dogmatikai ismeretek tárgyalása is szükséges, amelyeknek leginkább már a kriminalisztikai mesterképzés keretei között van létjogosultsága.<sup>9</sup>

### 3.3. Taktika és stratégia

A krimináltaktika (a témánk szempontjából lecsupaszítottan) a nyomozás általános módszereinek, eszközeinek és alkalmazásának doktrínája, a bűncselekmények elleni hatékony küzdelem céljából. Maga a kifejezés a görög „taktikos” szóból származik, és eredetileg olyan harcművészetet jelentett, amely egyrészt a katonák tanult készségein, másrészt az előre nem látható helyzetek kezelésének képességén alapult. Ez az a kettős cél, amit a krimináltaktika oktatása során ki kell emelnünk: a módszerek (szabályok, ajánlások) ismeretét, mint az adekvát lehetőségek tárházát és a döntési (problémamegoldó) képességet, mint a szóba jöhető módszerek közül aktuálisan választani tudó szubjektum szinergiáját. Clausewitz-i értelmezésben „a taktika megtanít a fegyveres erők ütközetekben való használatára.”<sup>10</sup> A néhai tábornok megerősít ugyanakkor abban is, hogy ehhez „két tulajdonságra van múlthatlan szükségünk: először is oly értelemre, mely a fokozott sötétségben sem nélkülözi a belső világosságának bizonyos csekély fényét, mely minket az igazság felé vezet és másodsorú bátorságra, hogy ezt a gyöngye fényt kövessük.”<sup>11</sup> Az oktató felelőssége tehát nem csak módszerek megismertetése, hanem a „belső világosság” és „bátorság” erősítése is. És ez sokszor nem csak nehéz, de merész vállalkozás is...

A kriminálstratégia feladatai és fajtái (bűncselekmény-orientált, szakstratégia, regionális stratégia) – döntően a német és osztrák gyakorlat alapján – ismertek.<sup>12</sup> Ezek alapján számunkra leginkább az a tanulság, hogy a stratégia (akár egyszerre) lehet minta, terv és jövőkép is. A magyar felsőoktatásban ugyanakkor mindez tradicionálisan a kriminológia érdekeltségi körébe tartozik, a kriminálstratégia önállóodása még inkább a Sollent, mintsem a Seint fejezi ki.<sup>13</sup>

### 3.4. Technika

A természettudományos megismerés a nyomozás és a bizonyítás során markánsan a krimináltechnikában és a forenzikus tudományokban érhető tetten. A természettudomány

<sup>8</sup> Pléh Csaba – Gulyás Balázs: Mitől kognitív és mitől idegtudomány? In: Pléh Csaba – Gulyás Balázs – Kovács Gyula (szerk.): Kognitív idegtudomány. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 19-32. o.

<sup>9</sup> Hautzinger Zoltán: Bűnügyi nyomozás tudomány a magyar felsőoktatásban, avagy a kriminalisztikai képzés rendszere. In: Boda József – Felkai László – Patyi András (szerk.): Ünnepi kötet a 70. éves Janza Frigyes tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft, 2017. 235-250. o.

<sup>10</sup> Carl von Clausewitz: On war. Princeton University Press, Princeton, N.J., 1976. Idézi: Henry Mintzberg: A menedzsment művészete. Alinea Kiadó, Budapest, 2010. 15. o.

<sup>11</sup> Clausewitz Károly: A háborúról. Ford.: Hazai Samu. Athenaeum, Budapest, 1917. 53. o.

<sup>12</sup> Mészáros Bence: A kriminálstratégia szerepe a bűnözés elleni küzdelemben. Belügyi Szemle, 2016/11. 72-80. o.

<sup>13</sup> Mészáros Bence: A kriminálstratégia önállóodása. Belügyi Szemle, 2018/11. 65-70. o.

az élő és élettelen természet jelenségeinek, objektumainak tanulmányozásával foglalkozó tudományágak (fizika, kémia, biológia stb.) gyűjtőneve. A természettudományos megfigyelés azon alapfeltételekre épül, miszerint a természet szabályai megismerhetők, a természet alaptörvényei egyetemesek és állandók, és a megfigyelt jelenségekből következtethetünk a nem megfigyelt jelenségekre is. A megismerés leggyakoribb módszerei a megfigyelés, a mérés, a hipotézisalkotás (ami adott esetben abdukció), a kísérletezés, a formalizálás (matematizálás), a következtetés (indukció, dedukció), valamint a modellezés. Ezek eredményei – a tapasztalati fogalmak, ítéletek – rendszerezettek, bármikor mások által is megismételhetők.

Úgy vélem, hogy a mai kor kriminalistájától elvárható, hogy tisztában legyen gyakorlati tevékenységének természettudományos alapjaival, annak módszertanával és az adott ügyben történő alkalmazási lehetőségeivel.<sup>14</sup> A kriminalisztikában tapasztalt sajátágosan megosztott, kaszkádszerű (lépcsőzetes) megismerés (pl. látens anyagmaradvány felkutatása, az anyagmaradvány biztosítása, majd azonosításának – sokszor több tudományterület képviselőjének bevonásával történő – lehetőségei) pedig megköveteli, hogy az egyes tevékenységek szereplői ismerjék azokat az eljárási módokat, amelyek tevékenységük után következnek, így azok eredményét az általuk elvégzett tevékenység érdemben befolyásolhatja.

A mindennapokban látványosan jelen lévő, folyamatos technikai fejlődés eredményei a kriminalisztikában és a forenzikus tudományokban is hamar tetten érhetők. Mindez nem csak új technikai berendezések, eszközök megjelenését, hanem a meglévő technológiák működésének egyszerűsödését (mobil laboratóriumok, kézi anyagvizsgáló eszközök, komplex optikai rendszerek stb.) is jelenti. Ma már a bűnügyi helyszínelés megszokott kellékei közé tartoznak a 3D lézer térszkennerek és a kézi (tárgy)szkennerek, a kompakt, kép- és video rögzítéssel, hangfelismeréssel kombinált szemlealkalmazások, vagy a roncsolásmentes nyomkutatást, nyomelőhívást biztosító forenzikus optikai eszközök. Ugyancsak jelen vannak a gyors eredményt produkáló (immun)kémiai szűrővizsgálati lehetőségek (pl. ondókimutatás, embervér-állatvér elkülönítése), és a speciális mintavevők (pl. gyűelegy mintavevő, rovar- és pollencsapdák, mikroanyagmaradvány letapogató fóliák stb). Nagy kiterjedésű helyszínek feltérképezését drónok,<sup>15</sup> geográfiai alapú számítógépes alkalmazások segítik.

A XX. század végétől kezdődően már nem csak fizikai értelemben vett nyomainkkal és (biológiai) anyagmaradványainkkal, hanem digitális nyomainkkal („adatmaradványainkkal”) is folyamatosan „szennyezzük” környezetünket. A technológiai fejlődés és a vezeték nélküli kommunikáció, a digitális elektronika és a mikro-elektromechanikai rendszerek (szenzorok) konvergenciája a dolgok internetének (Internet of Things) megjelenését eredményezték. Mára már az internethez kapcsolódó eszközök száma jóval meghaladja az emberiség létszámát és a prognózisok 2020-ra 50 milliárd PC, okostelefon, tablet, WiFi kompatibilis szenzor, háztartási eszköz stb internet kapcsolódását vélelmezik. Mindez hihetetlen mennyiségű (volume), gyorsan változó (velocity) és nagyon változatos (variety) adatot eredményez.<sup>16</sup> Ennek a hatalmas adathalmaznak (big data) adott szempontrendszerű, gyors feldolgozása és kiértékelése olyan reagáló képességgel ruházza

<sup>14</sup> Angyal Miklós: Mitől tudomány a kriminalisztika? Újragondolt kriminalisztikai elméletek. Rendőrségi tanulmányok, 2019/1. 4-28. o.

<sup>15</sup> Petrétei Dávid: Drónok kriminalisztikai és rendészeti felhasználása. Magyar Bűnüldöző, 2014/3-4. 70-81. o.

<sup>16</sup> Ahmed, Ejaz et al. (2017): The role of big data analytics in Internet of Things. Computer Networks: <http://dx.doi.org/10.1016/j.comnet.2017.06.013> (Letöltés ideje: 2019.06.27.)

fel az adatbázis kezelőjét, amely merőben új lehetőségeket nyújt (például) a bűnüldöző szervezetek is. Természetesen (az „offline” tér mellett) az online tér megjelenése, főképpen az abban jelen lévő emberek számának és az ott eltöltött időmennyiségnek a növekedése új bűncselekménytípusok megjelenéséhez vezetett. Az állam jogvédő válaszainak ki kell tehát terjednie erre a területre is. Ez pedig nyomozók és jogalkalmazók folyamatos oktatását, ebbéli speciális ismereteinek fejlesztését követeli meg. A dark web, a kriptovaluták és az ott, és ezekkel történő kereskedelem ismerete, a meglévő klasszikus kriminalisztikai tudással ötvözve vezethet csak eredményes bűnfelderítéshez és bizonyításhoz. Az új, technológiai alapú megközelítéseket tehát kombinálni kell az alapos és részletes, tradicionális kriminalisztikai tevékenységekkel.

Ha ezekhez a széleskörű krimináltechnikai és forenzikus ismeretekhez hozzá vesszük a bűnügyi értékelő-elemző munka, a (kriminá)lisztika, vagy akár a valószínűsítésszámítás kapcsolódó ismereteit, akkor látható, hogy az oktatási intézményeknek nagy figyelemmel és gondossággal kell kiválasztania a prioritásokat, az oktató tananyagot, amit aztán sok esetben laboratóriumi, vagy akár számítógépes körülmények között kell prezentálni. Talán nem túlzás azt állítani, hogy az ismertett témákban való jártasság szinte csak life-long learning szintű képzési formával érhető el.

### 3.5. Metodika

A kriminálmetodika különféle ügytípusok feldolgozásához szükséges tudományosan megalapozott elveket és ajánlásokat dolgoz ki az egyedi ügyek hatékony megoldása érdekében.<sup>17</sup> Ha a kriminalisztikán belüli kapcsolódásait vizsgáljuk, akkor az elmélet, a taktika és a technika adott ügyre (ügytípusra) vonatkoztatható részeinek „kicsemegezése.” Ebből következően már feltételezi az említett előtanulmányok meglétét, de szükségelteti a jogi környezet (legalitás) és a rendészeti igazgatás (officialitás) lehetőségeinek ismeretét is.

Megítélésem szerint a kriminálmetodika oktatásában a legnagyobb probléma megtalálni azt a határvonalat, ami elválasztja a büntető eljárásjogot a kriminalisztikától, és érdekeltségi körön belül maradván tisztán a kriminálmetodikai ismeretekre fókuszálni. Tapasztalataim alapján ez nem csak a hallgatóknak, de sok esetben az oktatóknak is gondot okoz, hiszen – ahogy korábban említettem – szerteágazó, mélyen gyökerező tudást igényel, ráadásul folyamatosan változó, fejlődő (természet)tudományos környezetben. Emellett talán a metodikában domborodik ki leginkább a kriminalisztika praktikussága és „kakukktójás” jellege, ahol a megtanult ismereteket nagyon gyorsan „készpénzre kell váltani”, hiszen a tudás csak így hozhatja meg a kellő eredményt és sikert.<sup>18</sup>

### 4. A kriminalisztika oktatásának (lehetséges) módszertana és pedagógiája

Az ismeret szó esetében a pedagógiában általában a nyelvi állítások formájában kifejezhető (propozicionális) tudásról van szó. Ebben az értelmezésben az ismeret a tudás deklaratív formája, azaz „tudni mit.” Egy másik fajta ismeret a „tudni hogyan.” Az előbbire példa, hogy tudjuk, hogy mi a kerékpár KRESZ szó szerinti definíciója, utóbbira pedig, hogy tudunk biciklizni. (Egy harmadik fajta tudás, hogy tudjuk valamiről, hogy igaz-e:

<sup>17</sup> Nagy József: A kriminálmetodika általános kérdései. Rendőrtisztai Főiskola, Budapest, 2007. 7. o.

<sup>18</sup> Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika mint tudományág és mint egyetemi tantárgy. Magyar Tudomány, 2003/2. 197-202. o.

például, hogy a közlekedési szabályaink szerint egy 250 W teljesítményű motorral meghajtott kétkerekű jármű is kerékpár.) A valós életben érvényesülő tudások egyszerre tartalmaznak („könyvszagú”) kategorikus ismereteket, és csakis a „hands on experience” alapján elsajátítható tudásrendszereket. Ezek közül a mai világban különösen nagy hangsúlyt kapnak a rejtett, nehezen verbalizálható, implicit tudások.<sup>19</sup> (A „tudni mit” [knowledge that] és „tudni hogyan” [knowledge how] tudás függetlenségének gondolata Gilbert Ryle-től származik,<sup>20</sup> míg a készség alapú, implicit tudások [ilyen például az emberi arcfelismerés] szerveződéséről Polányitól<sup>21</sup> olvashatunk.)

A világ munkaerőpiacain napjainkban már nem a „tudni mit” jellegű tudásnak van prioritása, hanem sokkal inkább az egyéni „skilleknek.” Az angol „skills” nem csak az egyszerű cselekvések automatikus végrehajtását jelentő gyakorlati készségeket és a bonyolultabb műveletek részben automatizált végrehajtását jelentő jártasságokat, hanem egy átfogóbb tevékenység elvégzésére való alkalmasságot, a képességet is jelenti. Mára már az is egyértelművé vált, hogy a hagyományos oktatási módszerek egyre kevésbé hatékonyak, az oktatásban is szükség van innovatív megoldásokra az új típusú tanulókhöz. Az iskola rendszerű oktatásban és felnőttképzésekben olyan újfajta tanulási-tanítási módszerek jelentek meg, mint a problémaalapú-, felfedezésalapú-, projektalapú-, vagy akár a játékalapú tanulás.

A modern kutatás és technológia kreativitást, kritikai gondolkodókat és nem „sémakövetőket” igényel. Kérdésként merülhet persze fel, hogy igaz-e ez a nyomozásra (vagy inkább a tágabb értelmezésű kriminalisztikai tevékenységre) is? Amennyiben a nyomozásra, a bizonyításra mint ügyfeldolgozásra (a nyomozóra pedig mint bűnügyi ügyfeldolgozóra) tekintünk, talán nem. Ha azt feltételezzük, hogy az adott ügy nyomozása az előírt nyomozási cselekményeknek csupán egyszerű algoritmusa, a kihallgatás lényege kimerül a jogok és kötelezettségek ismertetésében (a megfelelő helyen lévő és kellő számú aláírás beszerzésében), a kriminalisztika 7 alapkérdésének feltevésében, a válaszok rögzítésében, valamint a jegyzőkönyvnek az integrált ügyviteli rendszerbe való elektronikus feltöltésében, akkor természetesen nem. Ha azonban a kriminalisztikai esszenciát meglátjuk a kihallgatási kérdések mikéntjében, sorrendjében, változtathatóságában (nota benne el tudjuk dönteni, hogy melyik kérdést mikor ne tegyük fel), valamint értékelni tudjuk a válaszok tartalmát és azok releváns következményeit, akkor – úgy vélem – határozottan igen. A döntés tehát szemlélet kérdése. „*A szemlélet [viszont] magában a tehetségben válik hatásossá.*”<sup>22</sup>

A problémaalapú tanulás – Problem Based Learning, röviden PBL – az orvostudományokban jelent meg először az 1960-as években, ahol alapvetően diagnosztikai eljárásokban alkalmazták. A PBL egyrészt tanítási-tanulási módszer, másrészt egyes kutatók<sup>23</sup> szerint oktatási stratégia, ahol a tanulók csoportokra bontva közösen oldanak meg egy életből kölcsönzött problémát; ehhez meg kell ismerniük a szóban forgó tudományterület ismeretanyagát, módszertanát, és építeniük kell előzetes tudásukra. A tanulás hajtóereje maga a probléma, illetve annak megoldása lesz, így egy rendkívül sajátos, de célravezető tanulási környezet jön létre. A PBL módszer nagy újtása, hogy a diákok nem a már elsajátított tananyag gyakorlása céljából oldanak meg problémákat, hanem az

<sup>19</sup> Pléh Csaba: Tudás és kompetencia viszonya a tanulás és tanítás tudományában. *Iskolakultúra*, 2010/4. 37-42. o.

<sup>20</sup> Gilbert Ryle: *A szellem fogalma*. Gondolat, Budapest, 1974.

<sup>21</sup> Polányi Mihály: *Személyes tudás I.-II.* Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1994.

<sup>22</sup> Clausewitz Károly: i.m. 95. o.

<sup>23</sup> Walton, H. J. – Matthews, M. B.: *Essentials of problem based learning*. *Medical Education* 1989/23. 542-558. o.



információk megtanulásának része a probléma.<sup>24</sup> Ennek köszönhetően fejlődik a tanulók kritikai-, analitikus- és kreatív gondolkodása is. Ez a fajta tanítás kitűnően alkalmazható a krimináltaktika és metodika oktatása során, szituációs helyzetekben, nyomozati cselekmények oktatásakor.

A felfedezésalapú tanulás – Inquiry Based Learning, IBL – során a hallgató a tanár (helyesebben itt már csak „irányító,” un. facilitátor) segítségével maga építi fel a saját tudását. A felfedezés definíciószerűen a problémák beazonosításának tudatos folyamata, a kísérletek kritikai szemlélése, az alternatívák megkülönböztetése, a lehetséges vizsgálatok megtervezése, a sejtések megvizsgálása, információ-keresés, modellek felépítése, vita a társakkal és egy koherens érvelés kialakítása.<sup>25</sup> A módszert alapvetően a természettudományos oktatásban használják, így előnyeinek kiaknázására a krimináltechnika tanításában nyílhat(na) leginkább lehetőség.

A projektalapú tanulás – Project Based Learning – az egyik legjobb motivációs módszer. Eredendően a mindennapi tapasztalatokra, a valóságos problémák megoldására épül, így sokáig a „gyakorlati problémamegoldás” szinonimájaként használták.<sup>26</sup> A „learning by doing” elve alapjaiban változtatta meg a tanításról és a tanulárról alkotott hagyományos elképzeléseket.<sup>27</sup> A projektek közös tervezése, megvalósítása és értékelése valójában nem egy algoritmizálható folyamat. Kétségtelen tény, hogy a projekt-szervezés folyamatában néhány alapvető lépés leírható, ám tekintettel a módszer eredeti progresszív és pragmatista jellemzőire, hagyományos értelemben vett didaktikai lépések előírásával nem működik. Különösen a kompetenciafejlesztés összefüggéseiben kerülnek előtérbe azok az inter- és transzdiszciplináris elemek (reflektív gondolkodás, kritikus gondolkodás, kreativitás, problémamegoldás, döntéshozatal, kockázatértékelés, az érzelmek kezelése), amelyek azt eredményezik, hogy a metodikai kérdéseket valóban meghaladva, projektszemléletről érdemes gondolkodnunk.<sup>28</sup> A kriminalisztika oktatásában például komplex szituációs helyzeteknek a hallgatókkal közösen történő megtervezésekor, kialakításakor, végrehajtásakor és értékelésekor használható.

A játékalapú tanulás – Game Based Learning – helye akár vitatott is lehet a rendszertudományi felsőoktatásban. A játék azonban sokszor nem játék.<sup>29</sup> Ha egyszerűen csak a játék örömeért játszunk (ami persze sokszor szükséges!), akkor elfogadható, hogy ez a fajta játék elhagyható a kriminalisztika curriculumából. De tudnunk kell, hogy *„a játék az emberi kultúra minden formájának, tehát művészetnek, tudománynak, vallásnak, ökonómiának és politikának esszenciális eleme.”*<sup>30</sup> Levezetheti a feszültséget, a gyakorlással felkészíthet a való életre. A jó játék növeli a kreativitást, része a világ megismerésének. A játék és a tanulás integrációjának tekintett játékalapú tanulás emellett a cyberlearning (a virtuális térben történő oktatás) egyik fő eleme. Számos tényező, például az interaktivitás, a visszacsatolás és az elmerülés (immersion), motiválhatja a játékok oktatási célú használatát.

<sup>24</sup> Molnár Gyöngyvér: Problémamegoldás és probléma-alapú tanítás. Iskolakultúra 2004/2. 12-19. o.

<sup>25</sup> Linn, Marcia C. – Davis, Elizabeth A. – Bell, Philip (Eds.): Internet Environments for Science Education. Lawrence Erlbaum Associates Inc., Mahwah, NJ, 2004. 6-12. o.

<sup>26</sup> Hortobágyi Katalin: Projekt Kézikönyv. Iskolafejlesztési Alapítvány, Budapest, 2002. 199. o.

<sup>27</sup> Kilpatrick, William, H.: The Project Method. The Use of the Purposeful Act in the Education Process. Teachers College Records, 1918/19. 319-335. o.

<sup>28</sup> Vass Vilmos: Projekt alapú kompetenciafejlesztés a pedagógusképzésben. Konferenciakötet: A SJE Nemzetközi Tudományos Konferenciája: „Érték, minőség és versenyképesség – a 21. század kihívásai”. Komárom, 2017. szeptember 12–13. Forrás: <http://vassvilmos.hu/wp-content/uploads/vass.pdf> (Letöltés ideje: 2019.04.29.)

<sup>29</sup> Ahogy az öreg székely góbé szerint a medve sem az.

<sup>30</sup> Grastyán Endre: A játék neurobiológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983.

A játékalapú tanulás –mint más tanulási források kiegészítése – emellett hatékony lehet a különböző kognitív képességek fejlesztésében is. A kriminalisztikának és a sakknak (mint az egyik első taktikai játéknak) kapcsolatáról már tudományos munka is született.<sup>31</sup> A virtuális térben történő helyszínelés oktatásának a bevezetése pedig a jelen kihívásai közé tartozik.

Ha az oktatási célokat vizsgáljuk, akkor a célrendszerek kialakítása általában három szinten történik. A legfelső szinten általános, az adott társadalom igényeit elvontan megfogalmazó célokat találjuk. A legalsó szinten a lehető legrészletesebb, a tanórai munkához irányadó ún. operacionalizált célok helyezhetők el. A kettő között, mintegy összekötő kapocsként bizonyos viselkedéselemek elsajátításának igénye szerepel, amelyeket taxonómiákban kategorizálhatunk.<sup>32</sup> A taxonómiákban kategorizált oktatási, nevelési célkitűzések bizonyos viselkedéselemek elsajátítását jelentik, vagyis a kategóriák viselkedésváltozásokat írnak le, mégpedig megfigyelhető és mérhető viselkedésváltozásokat. Ezek aztán az operacionalizált célok szintjén tovább bonthatók és mérhetőek. A taxonómiai rendszereket úgy jellemezhetjük, hogy ezek tulajdonképpen tudáskategóriákat adnak meg. Az ún. követelmény taxonómiák a képzési követelmények hierarchizált felsorolásai. A kognitív taxonómia felsőfokú szintjének (követelmény) elemei az analízis, a szintézis és az értékelés. Mindez a kriminalisztika oktatásának mikéntjére lefordítva azt jelenti, hogy rendelkezniünk kell az adott órai tananyag elsajátítására vonatkozó operacionalizált célokkal (pl. a felismerésre bemutatás taktikája, kivitelezése), amelyek szervesen illeszkednek a kriminalisztika elveihez (→legalitás) és elméleteihez (→azonosítás elmélet). Az oktatás során pedig olyan módszertant kell lehetőség szerint választanunk, amely alkalmas a szükséges tudáselemek hallgatói leltározására, kritikai vizsgálatára, illetve lehetőséget biztosít az interpretáció és/vagy a kivitelezés konstruktív kiértékelésére is.

## 5. Számvetés: az elmélet és a gyakorlat dialektikájának valósága

Kant ismert idézete, miszerint „a gondolatok tartalom nélkül üresek, a szemlélet pedig fogalmak nélkül vak”<sup>33</sup> talán aképpen interpretálható az NKE Rendészettudományi Kar Kriminalisztikai Intézetének rövid működésére,<sup>34</sup> hogy egy előremutató ötlet terve maradt kiaknázatlanul a szükséges emberi erőforrások elégtelensége és a közös intézeti stratégia hiánya miatt, illetve egy infrastruktúrálisán már megalapozott oktatásmódszertani modernizálás maradt félbe<sup>35</sup> a belső ellenállás és ismerethiány okán. A Nemzeti Közszerkezleti Egyetem Ludovika Campusának Rendészeti Oktatási Épületében kialakított tantermek, laborok és taktikai helyiségek megfelelő teret és 21. századi lehetőséget biztosítottak ugyan már 2017-től, azok átadásától a kriminalisztika magasszintű oktatásának és a tudományos kutatásnak, a régi és új kollégák közötti villongások, a kriminalisztikával és annak oktatásával kapcsolatos szemléletbeli különbözőségek azonban jelentősen

<sup>31</sup> Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika mint a bűnügyi sakkjátszma tudománya. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. A határrendészettől a rendészettudományig. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2016. 189-202. o.

<sup>32</sup> Viviane De Landsheere: On defining educational objectives. In: Evaluation in education Vol. 1. Pergamon Press, Oxford, New York, 1979. 82. o.

<sup>33</sup> Kant, Immanuel: A józan ész kritikája. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 2018. B 75. „Gedanken ohne Inhalt sind leer, Anschauungen ohne Begriffe sind blind.”

<sup>34</sup> Az intézet, a szervezeti átalakítások kapcsán 2019 nyarán megszűnik.

<sup>35</sup> Illetve – reményeim szerint – ez a modernizálás csak megtorpant és a későbbiekben mégiscsak létrejön.

hátráltatták a joggal elvárt eredmények teljesülését. Mindeközben több fegyelmi jellegű aktus is gátolta a folyamatos munkát és a szükséges tananyagfejlesztést, míg végül az ellentétek és rivalizálások egy alapvetően sikeres délutáni, fakultatív hallgatói vetélkedő kapcsán a „becsületes oktatók” és a „becstelen brygantik” párharcává<sup>36</sup> alantosulva névtelen be- és feljelentésekhez vezetett.<sup>37</sup> A karaktergyilkosság következményei nem csak egy emberi életet és egy vezetői karriert tettek tönkre, de – úgy vélem – olyan morális válságba juttatták az intézetet is, amelynek ódiума sokáig ott lebeg még az érintettek feje felett.

### 5.1. Közszolgálat, rendőrtisztképzés és a Kriminalisztikai Intézet megalakulása

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) 2012. január 1-jén jött létre a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Budapesti Corvinus Egyetemből kiváló Közigazgatástudományi Kar és a Rendőrtisztai Főiskola átalakulásával, a felsőfokú közszolgálati szakemberképzés bázisintézményeként, az érintett intézmények általános jogutódjaként. 2015. február 1-jén alakult meg az NKE negyedik kara, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar, majd végül az ötödik, a Víz tudományi Kar 2017. február 1-én kezdte meg működését Baján, az Eötvös József Főiskola Vízellátási és Környezetmérnöki Intézetének, valamint Vízépítési és Vízgazdálkodási Intézetének beolvadásával.

Az intézményesített keretek közötti felsőfokú rendőrtisztképzés létrejött hazánkban 1920. november 22-re datálható, ekkor került sor ugyanis az első (rendőrtiszt) szaktanfolyam ünnepélyes megnyitójára Budapesten, az (Üllői úti) Mária Terézia laktanya nagytermében.<sup>38</sup> A II. világháborút követően, 1948. február 1-én nyitotta meg kapuit a Rendőrákadémia, majd az akadémiát (elsősorban politikai okok miatt: Rajk-per) bezárták, helyét 1950-ben a Rendőrtisztképző Iskola vette át. Jogutódja, a BM Dzserszinszkij Tisztképző Iskola 1957. november 1-én kezdte meg működését, majd a képzés reformjával együtt, 1959-től az oktatási intézmény neve Rendőrtiszt Akadémia lett.<sup>39</sup> A Rendőrtiszt Főiskola 1971-ben jött létre, és regnált több mint négy évtizeden keresztül, egészen az NKE Rendészettudományi Kar megalakulásáig.

Az NKE folyamatos bővülése közben 2015. szeptember 1-jétől a Rendészettudományi Kar addig egyetlen kriminalisztikai tanszéke és a titkos nyomozások kriminalisztikai „jellegű” tevékenységét (is) oktató Gazdaságvédelmi Tanszék mellé további két tanszék (Bűnügyi Stratégiai Tanszék, Krimináltaktikai és Metodikai Tanszék) társult. Ez részben oktatói állománybővítést, részben pedig állomány átcsoportosítást jelentett. Ezzel párhuzamosan a korábbi Kriminalisztikai Tanszék neve Krimináltechnikai Tanszékre, míg a Gazdaságvédelmi Tanszék neve Bűnüldözési és Gazdaságvédelmi Tanszékre változott. Ezen négy tanszék integrációjával kezdte meg működését 2015 őszén a

<sup>36</sup> A „Becstelen brygantik” Quentin Tarantino 2009-ben készült mozifilmjének címe, egyben kikacsintás az olvasóra, utalva arra, hogy a későbbi események egy másik Tarantino film, a Ponyvaregény legismertebb jelenetének parafázisa kapcsán csúcsosodtak ki.

<sup>37</sup> Az intézet egyik tanszékének oktatója „komoly, névtelen leveleket, géppel írva” juttatott el a „becsületes oktatók” nevében – többek között – a kar Szent György Szakkollégiuma és az intézet egy másik tanszéke által közösen szervezett esemény apropóján. A projekt alapú tanulást és a tudományos diákköri munkát népszerűsítő, alapvetően sikeres, jó hangulatú, önfelfinanszírozott délutáni verseny a „Kreatív bűnüldözők” nevet viselte. Az aljas, és a rendezők szándékát tudatosan meghamisító levél – a szerzőt érintő – következményei a sajtóból ismertek lehetnek.

<sup>38</sup> Sallai János: November 22, a Rendészettudományi Kar kari napja. Rendészeti Tanulmányok, 2018/2. 104-109. o.

<sup>39</sup> Szabó Andrea: A rendészeti felsőoktatás és lehetséges irányai az Európai Unióban. Doktori értekezés, PTE ÁJK, Pécs. 177-178. o.

Kriminálisztikai Intézet, felvállalva a kriminálisztikai tárgyak oktatását az alap-, majd 2017-től a kriminálisztikai mesterképzés során is.

## 5.2. Szervezeti átalakítások és hatásaik

Szervezetszociológiai oldalról vizsgálva szervezeti változás minden olyan átalakulás, amely a szervezet lényeges jellemzőinek valamelyikében jön létre. Ilyen lényegi jellemzők lehetnek a munkafolyamatok, a technológiák, az outputok, a struktúrák, a szervezeti kultúra, vagy akár a hatalmi viszonyok.<sup>40</sup> Könnyű belátni, hogy a Kriminálisztikai Intézet kialakítása szociológiai szempontból is lényegi szervezeti átalakulást jelentett, és ilyenkor a változás irányába ható pozitív erők mellett természetesen megjelennek a változás ellen ható erők (félelem az újtól, bizalomhiány, szervezeti okok) is.<sup>41</sup> Az átalakulás – mint fentebb említésre került – az intézetben sem volt problémamentes, sőt a változással együtt járó veszteségélmény, „gyász” elutasító fázisa<sup>42</sup> néhány kollégában perzisztált, majd a csapatszellemet és az érdemi munkát jelentősen hátráltató rombolássá teljesedett ki. Bár az oktatók jelentős része elfogadta az átalakítással járó változásokat (főiskolából egyetem, tanszékből intézet, az egyetemi követelmények megjelenése a klasszikus rendőri, hierarchizált struktúrában, az idegen nyelvű oktatás szükségessége, nemzetközi kapcsolatok erősítésének igénye, tananyagfejlesztés, kutatási projektek, oktatásmódszertani modernizálás, stb), ez az elfogadás csak jelentős, és sokszor sajnos nem túl sikeres vezetői<sup>43</sup> ráhatásra valósult meg. A Rendőrtiszti Főiskolán jól megszokott környezet, a viszonylagos háborítatlanság, a versenyszellem hiánya, a már évtizedek óta meglévő és kialakult tananyag és a korábbi, tanszékvezetői motiváció hiánya évek alatt oda vezetett, hogy a változásokkal egyébként is együtt járó ellenérzés többekben kataratím állapotot alakított ki. A tanszékek közötti egyenetlen oktatási leterheltség is folyamatosan konfrontációra adott okok az oktatók között, a civil szférából érkező tanszékvezetők hivatásos rendőrtiszt oktatók általi alacsony reputációja pedig további problémákkal terhelte az interperszonális kapcsolatokat. Mindez nyilvánvalóan szürkébben láttatja az egyébként azért jelentős számban elért sikereket. Ide tartozóan szükséges megemlíteni a kriminálisztikai tudományos diákkör eredményeit, az amerikai Marymount Egyetem oktatóinak az intézet szervezésében tartott előadássorozatát, a kriminálisztikai eszközfejlesztést, vagy a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” nevű projekt kutatási eredményeit is.

## 5.3. Oktatásmódszertani törekvések és eredmények

Már az intézet megalakulásától kezdődően szerteágazó és egyenként is embertpróbáló feladatok nyomták az oktatói gárda vállát. Elavult, hatálytalan joganyagot tartalmazó tankönyvek és jegyzetek várták, hogy újraírják őket; össze kellett állítani az indítás előtt álló kriminálisztikai mesterképzés tananyagát; le kellett rakni a nemzetközi

<sup>40</sup> Kinicki, Angelo, Williams, Brian, K.: Management. A Practical Introduction. McGraw-Hill. NYC, USA, 2012.

<sup>41</sup> Lewin, Kurt: Group decisions and social change. In: Newcomb, T.M. and Hartley, E. L. (Eds): Readings in Social Psychology. Henry Holt, New York, 1947.

<sup>42</sup> A gyász fázisait (lásd: Kübler-Ross, Elizabeth: A halál és a hozzá vezető út. Gondolat Kiadó, Budapest, 1970.) analógiákban (un. change management models) használhatjuk a szervezeti változásokhoz köthető produktivitás ingadozásokkal kapcsolatban is.

<sup>43</sup> Ezt – mint korábbi tanszékvezető – elsősorban magamra értem.

kapcsolatok alapjait; javítani kellett a tudományometriai mutatókat; valamint modernizálásra volt szükség az alapképzésben (BA szintű oktatásban) is. Utóbbival kapcsolatban jelentős pozitív tényezőként hatott a Rendészettudományi Karnak a Farkasvölgyi Campusról a Ludovika Campusra való költözése, különösen az új Rendészeti Oktatási Épület és Kollégium kiaknázásra váró logisztikai lehetőségei és oktatási terei.

A krimináltaktika és metodika tárgyak esetében szinte azonnal nekiálltunk a problémaalapú- és a projektalapú oktatásnak. Ezek – már meglévő – főiskolai gyökereit felfrissítettük, tudományosan megalapozottá tettük. A hallgatókat bevontuk a szituációs helyzetek tervezésébe, megvalósításába. Elkezdtük a kognitív kriminalisztika alapelveinek megismertetését a hallgatókkal, bővítettük a természettudományos ismereteiket. Létrehoztuk a kriminalisztikai tudományos diákkört, olyan témákat javasolva a jelentkezőknek, amelyek új, vagy eddig nem tárgyalt szempontrendszerű kutatásokra adnak lehetőségeket. A tanszék egész oktatói állományát igénylő szimulációs gyakorlatot szerveztünk és szerveztünk meg, amelynek eredményeit közösen jelentettük meg, majd mindezt beépítettük a tantárgyaink tematikájába. Az oktatások során rendszeresen kihasználtuk az internet adta lehetőségeket, önálló és hatékony kutatásra tanítva és motiválva a hallgatókat. Oktatóvideókat készítettünk speciális rendőri szervek és egységek segítségével, amelyekbe bevontuk a rendőrtiszt-jelölteket is. Minden évben, a nyári szünetben tanszéki hetet szerveztünk az önképzésre, csapatépítésre és a közös kikapcsolódásra. Időszaki kiállításokat rendeztünk kriminalisztikai témakörökben a hallgatóknak a Rendészeti Oktatási Épületben. A kar költözése kapcsán előkerült relikviák és régi, de értékes kriminalisztikai oktatási anyagok, könyvek, tablók, poszterek összegyűjtésével és rendszerezésével leraktuk egy későbbi kriminalisztikai múzeum alapjait. A vizsgáztatások során bevezettük az egyik legelterjedtebb oktatási keretrendszert, a nyílt forráskóddal rendelkező Moodle-t (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), majd amikor a hallgatók negatív kritikákat fogalmaztak meg a teszt alapú vizsgáztatással szemben, lehetőséget adtunk az esetelemző vizsgátelek használatára. Aktívan és önkéntes alapon, lehetőségeinkhez mérten részt vettünk a tanszék oktatási bázisát jelentő szituációs ház elemeinek létrehozásában és felszerelésében. Jelentékeny részt vállaltunk az oktatáshoz szükséges kriminalisztikai eszközbeszerzés koncepciójának kidolgozásában és a beszerzéshez szükséges háttéranyagok elkészítésében. A KÖFOP projekt kapcsán lehetőségünk nyílt egy tankönyvet és két metodikai jegyzetet és létrehozni, jelentősen csökkentve ezáltal a tanszék hiányzó oktatási anyagainak a számát.

Úgy vélem, hogy nagy utat tettünk meg az oktatás modernizálásában (is), amely során igyekeztünk figyelembe venni azokat a korábban részletezett, modern pedagógiai és oktatásmódszertani ismereteket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a tisztjelölt hallgatók megállják majd a helyüket a 21. század bűnözés ellen harcában és a kapott tudással felvértezve jó rendőrök és jó emberek is legyenek. Az utat azonban még nem jártuk végig. Még sok munka és izzadság (de reményeim sok siker is) vár mindazokra, akik ezt az utat folytatják...